

UNIVERSITETI I EVROPËS JUGLINDORE
УНИВЕРЗИТЕТ НА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА
SOUTH EAST EUROPEAN UNIVERSITY

Study program **Бизнис и економија (2021/2022)**

Факултет	Бизнис и економија
Циклус на студии	Прв циклус (Додипломски)
ЕКТС	180
Код	AB-180
Титула	Дипломиран економист - Насока: Применет бизнис
Архивски број на акредитација [180]	03-760/2
Архивски број на акредитација []	
Решение за почеток со работа	
Датум на акредитација	17.09.2021

Опис на програмата

Во текот на студиите по Применет бизнис, студентите ќе ги стекнат потребните вештини за решавање на предизвикувачки деловни проблеми користејќи мултидисциплинарен пристап. Поконкретно, во програмата за применет бизнис, студентите ќе станат менаџери кои можат да донесуваат информирани стратешки одлуки како одговор на економските предизвици и можности. Диплома за наука во применета деловна активност ќе искористи практична, академска структура и следи пристап „пракса како ориентација“ и „наука како основа“. Студентите исто така ќе ги стекнат со потребните вештини за решавање на предизвикувачки деловни проблеми, како и да добијат значителен увид во специфичните предизвици со кои се соочува животот на компанијата / компанијата.

Кариера

Студентите се поставени за ветувачка (меѓународна) кариера благодарение на моменталниот увид во комбинацијата на деловна економија, квантитативни методи и технологија, способности за управување и јазични вештини.

Резултати од учењето

Знаење и разбирање

Поседување на знаење и разбирање за деловното окружување, деловните субјекти и нивните операции во контекст на применет бизнис (економија, менаџмент, маркетинг, финансии, програмирање, бази на податоци, компјутерски и информациски системи, мрежи и инженерство на податоци).

Способност за развој и за примена на оригинални и креативни идеи во околини во кои се преклопуваат или заемно се поврзани областите на применет бизнис.

Способност за примена на интердисциплинарно знаење и за демонстрација на специјалистички компетенции од применет бизнис.

Примена на знаењето и разбирањето

Способност за критичко, независно и креативно решавање проблеми во нови околина или во околина во кои студентите немаат претходно искуство во мултидисциплинарен контекст на реална бизнис-околина или организациска околина. Планирање, водење и евалвација на независни истражувања во областа на бизнисот, имплементирајќи соодветни пресметувачки алатки, околина и технологии.

Креативност и оригиналност при интерпретацијата на знаењето од бизнис процесите и соодветно користење компјутерски алатки базирани на дефинирани техники за истражување и испитување. Поседува знаење да започне и да развие сопствен бизнис.

Способност за проценка

Способност за креативна интеграција и синтеза на знаење од повеќе области поврзани со бизнис-процесите и со користењето компјутерски алатки и техники.

Способност за справување со комплексни ситуации поврзани со бизнис-процесите, за идентификација на соодветни специјализирани инстанции во областа на бизнисот и во информатиката и за донесување издржани процени во ситуации на недостиг на комплетни информации или податоци и врз основа на лични, социјални и етички принципи и одговорности поврзани со примената на знаењето и разбирањето.

Носи деловни одлуки на ниско ниво на менаџмент.

Поседува способност да ја анализира конкуренцијата на пазарот.

Комуникациски вештини

Способност за јасно и недвосмислено изведување стручни заклучоци, резултати, студии и сознанија со способност за прилагодување на стилот и формата на изразување.

Компетентност за критички, независни и креативно аргументирани истражувања, евалвација на методологии и предлагање и бранење нови хипотези.

Способност за иницирање, водење и за преземање одговорност за индивидуи и за групи во случаи во кои бизнис-компетенциите и информатичките компетенции се од суштинска важност.

Способност за презентирање на резултати од различни студии, пренесува деловни планови на работни групи и стејкхолдери.

Вештини на учење

Способност за идентификација на личните потреби и правци за индивидуално и за автономно дообразование, како и за негово изведување самостојно и автономно во вообичаените бизнис- области и информатички области.

Способност за преземање одговорност за континуирано индивидуално учење во специјализирани бизнис-области и информатички области во рамките на вмрежената економија.

Ги користи компјутерските вештини за да се здобие со правни знаења

Умее да прави индивидуално и тимско учење.

Поседува способност да прави деловни анализи и да користи научна литература и преглед од други автори.

Листа на предмети

Семестар 1

- [C2118] [6.0 ECTS] **Математика**

- [C2119] [6.0 ЕКТС] **Принципи на менаџмент**
- [C2117] [6.0 ЕКТС] **Основи на економија за бизнис**
- [3.0 ЕКТС] **Албански/Македонски јазик**
- [3.0 ЕКТС] **Англиски јазик**
- [6.0 ЕКТС] **Изборни - Дигитални компетенции**

Семестар 2

- [CBE-102] [6.0 ЕКТС] **Принципи на маркетинг**
- [CBE-203] [6.0 ЕКТС] **Микроекономија**
- [C2292] [6.0 ЕКТС] **Калкулус**
- [3.0 ЕКТС] **Англиски јазик**
- [3.0 ЕКТС] **Албански/Македонски јазик**
- [6.0 ЕКТС] **Изборни - Дигитални компетенции**

Семестар 3

- [C2120] [3.0 ЕКТС] **Принципи на сметководство**
- [C2121] [3.0 ЕКТС] **Бизнис, влада и општество**
- [CBE-303] [6.0 ЕКТС] **Макроекономија**
- [CBE-301] [6.0 ЕКТС] **Статистика**
- [C2069] [3.0 ЕКТС] **Усна комуникација**
- [3.0 ЕКТС] **Англиски јазик**

Семестар 4

- [CBE-401] [6.0 ЕКТС] **Оперативен менаџмент**
- [C2070] [3.0 ЕКТС] **Писмена комуникација**
- [CBE-402] [6.0 ЕКТС] **Финансиско сметководство**
- [C2124] [6.0 ЕКТС] **Бизнис информациски системи**
- [C2123] [3.0 ЕКТС] **Економија за менаџери**
- [C2122] [3.0 ЕКТС] **Менаџмент на човечки ресурси**
- [3.0 ЕКТС] **Англиски јазик**

Семестар 5

- [C2125] [6.0 ЕКТС] **Стратегиски маркетинг**
- [CBEF-602] [6.0 ЕКТС] **Јавни финансии**
- [C2126] [3.0 ЕКТС] **Управување со синџирот на снабдување**
- [C2127] [3.0 ЕКТС] **Управувачко сметководство**
- [6.0 ЕКТС] **Изборни од други единици**
- [6.0 ЕКТС] **Општ изборен предмет**

Семестар 6

- [C2128] [6.0 ЕКТС] **Стратегија и организација**
- [CBM-502] [6.0 ЕКТС] **Финансии на корпорации**
- [C2129] [3.0 ЕКТС] **Пари, банки и финансиски пазари**
- [C2130] [3.0 ЕКТС] **Меѓународен бизнис**
- [6.0 ЕКТС] **Изборни од други единици**
- [6.0 ЕКТС] **Општ изборен предмет**

Description of courses

Задолжителни предмети

- **Математика**

Предметот математика има за цел да ги прошири основните знаења по математика и да ги развие вештините и

способностите на учениците при решавање на разни проблеми и нивна примена во областа на бизнисот и економијата. Исто така, втората цел е обука на студентите за употреба на апликативни програми за решавање задачи и проблеми спроведени во областа на бизнисот и економијата. Темите опфатени во овој курс се: нумерички заедници, нумерички и променливи изрази, линеарни и нелинеарни равенки, матрици, детерминанти, системи на линеарни равенки, примена на системи на линеарни равенки во бизнисот и економијата, низи, аритметичка и геометриска прогресија, нумерички серии, пропорционална пресметка, едноставна камата, сложена камата, периодични депозити, периодични изнајмувања, план за амортизација на заеми и заеми, различни методи за амортизација на заемот.

- **Принципи на менаџмент**

Овој предмет има за цел да ги запознае студентите со суштината на управувањето и да создаде база што ќе биде надополнета со други менаџерски и организациски курсеви што студентите ќе ги слушаат за време на нивното студирање. Овој курс има неколку главни цели, вклучително и: Студентите ги разбираат и објаснуваат главните концепти и теории на управување. - Иницирање на критичко размислување во училищата. - Да се оспособат студентите да ги користат добиените информации за да даваат проценки и да градат аргументи. - Да се развиваат комуникациските вештини на учениците. - Да се информираат студентите за процесот на управување и задачите на менаџерот. - Да се информираат студентите за процесот на планирање. - Да се информираат студентите со процесите и моделите на донесување одлуки. - Да се запознаваат студентите со организацијата, вклучително и поделбата на трудот и ширината и длабочината на управувањето. - Студентите да бидат во можност да применат во пракса знаење за индивидуално-организациски односи и разни елементи поврзани со организациското однесување, вклучувајќи ја и личноста, однесувањето и перцепциите. - Студентите да се стекнуваат со знаења за мотивацијата и теориите за мотивација.

- **Основи на економија за бизнис**

Предметот "Основи на економијата за бизнис" има за цел да ги запознае студентите со основните концепти и знаење од областа на економијата и бизнисот. Предавањата вклучуваат теми како што се: разбирање на економијата и бизнисот, зошто се учи економијата, нејзина поделба на микро и макро економија, методи што се користат при разбирање на економски феномени, неограничени потреби и желби, недоволни ресурси - реткост, компромис, избор и донесување одлуки. Подоцна студентите ќе бидат запознаени со други основни концепти како што се: трошок за можности и ограничување на можностите за производство, понуда и побарувачка, фактори на производство, економски системи и економски циклуси. Следното се осврнува на важни прашања како што се макроекономските индикатори, инфлацијата, невработеноста, трошоците за производство итн. Последниот дел од овој курс се занимава со прашања од бизнисот, почнувајќи од значењето на малиот бизнис и претприемништво, неговата организација и проширување и завршува со темата за меѓузависност и корисност од меѓународниот пазар.

- **Принципи на маркетинг**

Предметот Принципи на маркетинг има за цел создавање, развој и унапредување на знаењето на студентите од областа на маркетингот, како основа на работењето на бизнис од која било индустрија. Преку овој курс на студентите ќе им бидат обезбедени основни знаења за маркетинг концептите и принципите; - Да ги обучи студентите за управување со истражување на пазарот, сегментација на пазарот, презентација на извештајот, итн. со оглед на потребите, желбите и однесувањето на потрошувачите; - Да ги запознае студентите со маркетинг опкружувањето, во реалноста со макро и микро факторите на животната средина, кои директно влијаат на деловниот успех на претпријатието. - Професионално да ги подготви студентите за имплементација, што значи спроведување и организација на маркетинг концептот во организацијата преку елементите на маркетинг миксот.

- **Микроекономија**

Предметот по микроекономија има за цел да ги запознае студентите со принципите и концептите на микроекономијата, што ќе им овозможи и ќе ги оспособува студентите на бизнис и економија со потребните аналитички алатки и техники за да анализираат и да дадат решенија за релевантни и актуелни прашања од областа на микроекономијата. Овој предмет ќе ги опреми студентите со теоретско и практично знаење како што следува: 1. Анализа на побарувачката и понудата и рамнотежа на пазарот; 2. Еластичност и нејзина примена, 3. Анализа на трошоците и нивна примена; 4. Анализа на максимизацијата на профитот во сите видови на конкуренција; 5. Целосна и нецелосна конкуренција и 6. Влада и микроекономија.

- **Калкулус**

Предметот Калкулус има за цел проширување на основните знаења по математика и развој на вештини и способности кај учениците за решавање и примена на проблеми преку функционални модели, деривативно и

интегрално мерење во областа на бизнисот и економијата. Темите опфатени во овој курс се: Разбирање на функцијата со една променлива, елементарни функции, функционални модели, ограничување и континуитет на функцијата, значење на дериватот, правила за изведување, елементи на маргинална анализа, деривати од повисок ред, дериват на функцијата на соединение, монотонија и екстремни вредности на функцијата, конкавитет и точки на инфекција, анализа и презентација на графикон на функција, значење и дефинирање на неопределен интеграл, својства и правила на интеграл, методи на интеграција, примена на неопределен интеграл во бизнисот и економијата, значењето и дефиницијата на определениот интеграл, својствата на определениот интеграл, пресметката на определениот интеграл, примената на определениот интеграл во бизнисот и економијата.

- **Трговско право**

Целта на предметот е студентите да стекнат длабоко знаење од областа на трговското право. Во овој поглед, студентите на овој предмет ќе можат да разберат на: - Правни правила за вршење деловна активност, начинот на организација на деловните субјекти, условите за основање и регистрација на деловни субјекти и индивидуални сопственици, како и начинот на престанок на деловните субјекти; - Начини на создавање правен деловен однос, условите за појава на тие односи, ефекти и последици; - Активности поврзани со трговија со хартии од вредност; - Начини за заштита на правата од индустриска сопственост, начини за заштита на деловните субјекти од нелојална конкуренција; Начини на заштита на потрошувачите итн.

- **Принципи на сметководство**

Целта на предметот е да им помогне на студентите да ја разберат суштината на сметководството; да ги научат основните концепти и принципи на сметководството. Во оваа насока, курсот има за цел да им обезбеди на студентите знаење и разбирање за финансиските извештаи, нивните ставки во билансот на состојба, основните правила на сметководствената евиденција, општо прифатените принципи на сметководство итн.

- **Бизнис, влада и општество**

Предметот има за цел да ги подготви студентите за начините на кои опкружувањето, особено владината политика, влијае врз бизнисот и како економските субјекти и другите групи со посебни интереси ги создаваат и менуваат правилата на игра во кои тие работат. Во денешната економија, успешна деловна стратегија значи повеќе од надминување на ривалските компании; менаџерите исто така треба да смислат стратегии за справување со глобалните сили. Менаџерите треба да разберат како се спроведува јавната политика и како специфичните засегнати страни, вклучително и нивниот бизнис, можат да влијаат на процесот на политика. После следење на курсот, студентите ќе создадат знаење за: - Управување со јавните работи и односи со засегнатите страни; - Социјална општествена одговорност на претпријатието; - Бизнис во глобализираниот свет; - Етика, етичко расудување и етичко управување; - Деловно-владини односи; - Влијание врз политичкото опкружување; - Одржлив развој и глобален бизнис; - Регулација и управување со информатичката технологија;

- **Макроекономија**

Предметот има за цел да создаде, развива и унапредува знаење на студентите од областа на макроекономијата, како основа за функционирање на националната економија и подсистем на глобалниот економски систем. Преку овој курс на студентите ќе им се обезбедат основни макроекономски знаења за: бруто домашниот производ (БДП), агрегатната понуда и побарувачка, инвестиции и потрошувачка, инфлација, невработеност, државен буџет, јавен долг, монетарна и фискална политика, меѓународни економски односи (трговија и платно салдо) итн.

- **Статистика**

Предметот се заснова на основните принципи и основи на статистиката. Студентите ќе бидат запознаени со анализата на нумерички податоци од научна перспектива за прв пат овој семестар. Преку овој предмет студентите ќе се запознаат со: - Податоци, мерење и статистика - Статистички описни индикатори- ЕДНОСТАВНИ - Статистички описни индикатори- ГРУПНИ - Статистички описни индикатори- ПОНДЕРИРАНИ - Веројатност - Случајна вариабла и дискретни дистрибуции на веројатност - Интервална проценка - Тестирање на статистички хипотези- над просекот - Корелација и регресија.

- **Усна комуникација**

Цели на предметната програма: - Да развиваат вештини за вербална комуникација. - Да се во можност да се вклучаат активно во дискусија за одредена тема. - Да ги совладаат техниките за успешна комуникација. - Да ги изразуваат своето критичко мислење за одредени теми. - Да ги применуваат усвоените техники во својата професионална кариера.

- **Оперативен менаџмент**

Предметот се занимава со теоретско и практично објаснување на операциите неопходни за ефикасно управување со функцијата, планирањето, организацијата, управувањето и контрола на ресурсите на бизнисот кои се потребни за производство на производи и услуги со цел да се реализираат што повеќе можни големи придобивки. Им се нудат воведни знаења, доволно комплетни, концизни и ажурирани знаења за местото и улогата на управувањето со операциите во ефикасното управување со бизнисите и обучени се за практична примена на теоретската и професионалната рамка поврзани со управувањето со операциите во современите деловни активности за производство и услуга. - да разберат што претставува управувањето со операциите, која е улогата на управувањето со работењето во бизнисот, да прават разлика помеѓу различните карактеристики на оперативните процеси. - да разберат која е стратегијата за работење и да прават разлика помеѓу конкурентските и победничките приоритети на бизнисот. Да разберат зошто е важно дизајнирањето на производ или услуга и кои се фазите на дизајнирање. - да разберат што значи предвидување на побарувачката и како треба да се направи планирање на капацитетот и дизајнирање на системот. - да ја проценат важноста за опстанок на деловните субјекти во глобалната економија.

- **Писмена комуникација**

Цели на предметната програма: - Да стекнат сознанија за процесот на пишувањето (фази при создавање текст). - Да ги усвојат стандарднојазичните норми. - Да постигнат академско ниво за писмено изразување на албански, македонски или англиски јазик со што ќе се применуваат претходностекнатите знаења за стандардниот јазик. - Да се поттикне мотивацијата на студентите за писмено изразување независно од видовите и формите на текстот. - Да ги усвојат критериумите на текстуалноста, кои се клучни за еден текст. - Да стекнат вештини за пребарување материјали (библиотечни и онлајн-ресурси)

- **Финансиско сметководство**

Предметот има општа цел за унапредување на знаењата и вештините на студентите од областа на сметководството и посебна цел е заокружување на знаењето од областа на финансиското сметководство посветено на компаниите од деловниот сектор во согласност со ЛСС и меѓународните сметководствени стандарди (МСС). Спроведување на принципите на двојно сметководство со примена на принципите на сметка за деловни активности во Северна Македонија во случај на евидентирање на ААГ и ААШ, расходи и приходи, евидентирање на обврски и фискални побарувања и утврдување на финансискиот резултат со годишната сметка во согласност со СЛК и СНК. Составување на финансиски извештаи како краен производ на финансиско сметководство е многу важен сметководствен, финансиски и економски производ за деловните субјекти, економијата и државата.

- **Бизнис информациски системи**

Предметот им дава на студентите вовед во улогата на компјутерите и другите информациски технологии во бизнисот. Компјутерското концептуално знаење е фокусот на овој предмет. По воведувањето на основните концепти на употреба на компјутер, овие предавања посветуваат посебно внимание на тековните технолошки иновации во социјалните и деловните средини. Темите вклучуваат технологија и организациски промени, телекомуникации, приватност на ерата на информациите и безбедност на бизнисот преку интернет.

- **Економија за менаџери**

Предметот дава преглед на економските техники и аналитички пристапи достапни на менаџерот за донесување деловни одлуки. Вклучува теми како што се цени, предвидувања, анализа на побарувачката, производство и анализа на трошоците, но исто така и макроекономски политики кои влијаат на деловното опкружување. Целта на овој предмет е да се развие економска перспектива која е соодветна за студентите кои се стремат да управуваат со цели деловни единици или компании во широк спектар на индустрии. Предметот е дел од применетата микроекономија. Микроекономијата е основа на целата економска анализа. Овој предмет ќе ги претстави основните постулати на микроекономијата и ќе ги илустрира продорните импликации на овие постулати кога ги испитуваме реалните ситуации. Целта на овој курс е секој студент да „размисли како економист“ и да се чувствува доволно добро во микроекономското знаење, да го примени во сите сфери на животот. Подетално, целите вклучуваат: - Развој на техники за корисно донесување на деловни одлуки; - Детална студија за теоријата на цени и изборот на потрошувачот; - Проучување на структурата и перформансите на пазарот; и - Разгледување на деловните проблеми од економска перспектива.

- **Менаџмент на човечки ресурси**

Целта на предметот е да ги запознае студентите со улогата и важноста на управувањето со човечките ресурси во современите деловни организации. Во рамките на овој предмет студентите ќе стекнат знаење за управување со процесот на човечки ресурси, како во теорија, така и во практиката на меѓународни и локални

компании. Предуслов за запишување на овој курс: Принцип на менаџирање.

- **Стратегиски маркетинг**

Предметот испитува теми во маркетинг стратегијата. Маркетинг стратегијата е за тоа како да управувате со клиенти со цел да ги зголемите профитите во компанијата. Акцентот на предметот ќе биде на тоа како стратешки да управувате со процесот на таргетирање, стекнување, задржување и растење на клиенти. Предметот ќе ги испита стратегијата и управувањето со организацијата за да изгради вредни клиенти за раст и профит на претпријатието. Студиите на случај ќе се дискутираат во врска со проблемите на фирмата во секој модул, така што студентите ќе можат да ги применуваат научените концепти, како и стратегиите што ќе се применуваат во секоја дадена ситуација.

- **Јавни финансии**

Предметот има за цел да ги анализира различните фискални политики што се применуваат во една економија, анализирајќи ги како референтна точка со фискалните политики на другите земји. Исто така, да ги анализираат фискалните аспекти и нивните рефлексии и реперкусии во една економија, различните макро и микроекономски ефекти на различните фискални политики (рестриктивни, флексибилни, релаксирачки, итн.). Како и да им се овозможи на студентите да создадат вистинско разбирање за потребата за оданочување како „зло без кое не се може“, но тоа може да создаде социјална благосостојба доколку се управува правично и ефикасно. Целите на предметот се: - Опремување на студентите со знаење за јавните финансии, како еден од главните столбови на макроекономските политики и основен инструмент за функционирање на националната економија како целина и како подсистем на економскиот систем на земјата. - Опремување на студентите со знаење за јавните добра и трошоците за нивно осигурување, надворешни работи, прераспределба на социјалниот доход, распределување и прераспределување на приходот, социјално осигурување и трошоци за нив, Анализа на трошоци и придобивки, социјален систем на приходи, даночен систем и нивната структура, компаративни аспекти на јавните финансии во развиените и земјите во транзиција, спецификите на македонскиот фискален систем, неговите трендови и предизвици, фискалната децентрализација, итн. - Опремување на студентите со потребните стручни знаења поврзани со буџетот и вонбуџетските средства како главни инструменти на фискалната политика, процедури на подготовка, составување, одобрување, спроведување и контрола на буџетот, како и техники и принципи на управување со буџетот за ефикасно управување со буџетот и на централно и на локално ниво. - Создавање јасна слика на студентите за функционирањето на фискалниот систем, давајќи им референтни точки во однос на различните фискални теории со кои тие ќе можат да направат компаративна разлика и да ги најдат точките на состаноци за функционирањето на овие системи во различни земји различни. - Информирање на студентите на информативен начин за главните индикатори на фискалната политика во Република Македонија, создавање вистинска база на податоци за долгорочните фискални трендови во Македонија преку стимулирање на нив да работат самостојно на семинарски работи и есеи од фискалната област.

- **Управување со синџирот на снабдување**

Предметот се занимава со теоретско и практично објаснување на синџирот на снабдување неопходен и задолжителен за ефикасно управување со функцијата за планирање, набавка, контрола на залихите, транспорт и складирање. Студентите ќе научат за теми како што се дизајнирање на мрежи за снабдување и дистрибуција во согласност со деловната стратегија на фирмата и стратегијата на снабдување, како и подобрување на перформансите на синџирот на снабдување преку техниките SCOR, Lean и Six Sigma. Студентите истражуваат како различни аспекти на управување со снабдувачки синџири се интегрирани во фирмата, како и координирани со добавувачи, трговски партнери и логистички / добавувачи на транспорт за да обезбедат супериорно задоволство на клиентите. Донесување на здрави стратешки и тактички одлуки научени со управување со глобален синџир на снабдување со електроника за широка потрошувачка преку on-line симулација.

- **Управувачко сметководство**

Предметот има за цел да им овозможи на студентите да применат нови поаналитички методи при пресметување, анализа, буџетирање, контрола и проценка на трошоците, приходите и профитот на компанијата со цел да се донесе ефективно и ефикасно донесување одлуки во приватниот сектор на економијата, во јавниот сектор и во другите организациски системи.

- **Стратегија и организација**

Предметот е дизајниран да им овозможи на студентите да ги проценат и спроведат клучните елементи на стратешката анализа, да ја изберат вистинската стратегија во рамките на флексибилен план и да поттикнат

размислување за проблемите поврзани со спроведувањето на формулираната стратегија на организацијата. Целта на овој предмет е да ги научи студентите да размислуваат критички за прашањата и проблемите поврзани со изборот на стратегија во турбулентно и динамично опкружување и да разберат дека не постои единствен правилен начин за развој на стратегија.

- **Финансии на корпорации**

Предметот има за цел да студира финансии, нагласувајќи ја нивната примена во широк спектар на реални ситуации кои вклучуваат лични финансии, корпоративно одлучување и финансиско посредување. Клучните концепти и апликации вклучуваат: временска вредност за парите, размена на поврат на ризик, цена на капитал, каматни стапки, заштеди на пензии, финансирање на хипотека, буџетирање на капитал, проценка на средства, внатрешна стапка на поврат, рок на отплата, итн.

- **Пари, банки и финансиски пазари**

Предметот обезбедува вовед во принципите на пазарот на пари, банките и финансиските пазари. Содржината на предметот е главно поврзана со проучување на структурата и функциите на финансиските системи. Овој предмет се фокусира на секој од трите главни субјекти што го сочинуваат финансискиот систем: финансиски посредници, хартии од вредност и финансиски пазари. Потоа ја проучува промената во релативната важност на финансиските посредници и финансиските пазари широм светот и на тој начин врши историска и економска анализа на причините за појава на системи базирани на банки и системи базирани на пазарот во различни земји.

- **Меѓународен бизнис**

Предметот вклучува теми кои поврзуваат деловни теми што се одвиваат надвор од државните граници. На почетокот се реализираат теми со кои студентите се запознаваат со основните знаења од оваа област, почнувајќи од тоа што е меѓународен бизнис, зошто се учи меѓународен бизнис, разликата помеѓу локалниот и меѓународниот бизнис, зошто меѓународниот бизнис е потежок од локалниот, итн. Следно, темите што се опфатени во овој предмет се: меѓународен бизнис во ерата на глобализацијата, национални разлики во политичката економија, промени во културата, ИХД и регионални економски интеграции. Вториот дел опфаќа теми поврзани со операциите со МБ, како што се: Стратегии за МБ, меѓународна организација за работа, меѓународни стратегии за влез на деловни активности, извоз, увоз и размена, управување со глобален маркетинг и управување со глобален човечки ресурс.

Изборни предмети

- **Албански јазик за почетници 1**

Целта на предметот Албански јазик за почетници 1, 2 е студентите кои немаат елементарни знаења од албанскиот јазик да се запознаат со карактеристиките на овој јазик, да стекнат знаења за јазичната структура на албанскиот јазик, да ги прошират и да ги применат своите знаења во секојдневни ситуации, со помош на кои истовремено ќе стекнат знаења за јазичната структура на албанскиот јазик, ќе совладаат скроман фонд од различни лексико-граматички категории кои ќе им овозможат едноставни конверзации.

- **Албански јазик за почетници 2**

Целта на предметот Албански јазик за почетници 1, 2 е студентите кои немаат елементарни знаења од албанскиот јазик да се запознаат со карактеристиките на овој јазик, да стекнат знаења за јазичната структура на албанскиот јазик, да ги прошират и да ги применат своите знаења во секојдневни ситуации, со помош на кои истовремено ќе стекнат знаења за јазичната структура на албанскиот јазик, ќе совладаат скроман фонд од различни лексико-граматички категории кои ќе им овозможат едноставни конверзации.

- **Македонски јазик за почетници 1**

Програмата за предметот Македонски јазик за почетници 1 опфаќа: читање, пишување, слушање и зборување. Преку посебни вежби и предавања се овозможува запознавање со основната комуникација на македонскиот јазик, т.е. запознавање, поздравување, претставување, збогатување на зборовниот фонд и пишување и разбирање кратки текстови. При создавањето на програмата се води сметка студентите стекнатите знаења да можат да ги применуваат и понатаму. Материјалот се обработува по принципот на комбинирани предавања и вежби, како и континуирани задачи, преку кои студентите активно се вклучени за време на часот и учествуваат со свои прашања и предлози во креирањето на часот.

- **Македонски јазик за почетници 2**

Програмата за предметот Македонски јазик за почетници 2 опфаќа: читање, пишување, слушање и

зборување. Во рамките на овој предмет е опфатено следново: секојдневни обврски, планирање активности за наредниот период, опис на лица, места и на предмети. При создавањето на програмата се води сметка студентите стекнатите знаења да можат да ги применуваат и понатаму.

- **Македонски јазик средно ниво 1**

Програмата за предметот Македонски јазик средно ниво 1 опфаќа: читање, пишување, слушање и зборување, преку кои студентите: ќе го збогатат вокабуларот преку соодветни текстови за секојдневни активности (во банка, во библиотека, во министерство итн.) и ќе ги усовршат вештините за професионално пишување и говорење кои се неопходни за јасна и ефективна комуникација во нивната понатамошна професионална кариера. Посебен, континуиран акцент во целокупната активност се става врз јазичните елементи, односно врз правописот и врз граматичката на македонскиот литературен јазик. Експертите како еден од клучните елементи за добро писмено изразување ја наведуваат правилната употреба на јазикот.

- **Македонски јазик средно ниво 2**

Програмата за предметот Македонски јазик средно ниво 2 опфаќа: читање, пишување, слушање и зборување. Притоа посебен акцент е ставен врз развојот на комуникациските способности на студентите, односно примена на јазикот во секојдневен и во професионален контекст, збогатување на вокабуларот и стекнување сознанија за структурата и за видовите професионални текстови. Ќе бидат опфатени различните стилови на комуникација, при што целта ќе биде студентите преку своите текстови да воспостават добра комуникација со аудиториумот и да го привлечат и да го задржат вниманието.

- **Македонски јазик за професионални цели 1**

По завршувањето на предметот Македонски јазик за професионални цели 1 од студентите се очекува да ги продлабочат и да ги зајакнат своите способности за напредно писмено и усно изразување на македонски јазик во контекст на различните професионални опкружувања. Студентите ќе бидат оспособени да читаат, пишуваат и да разбираат различни видови професионални и официјални текстови на македонски јазик. Исто така, ќе стекнат знаења и вештини за општата терминологија од областа на правото, бизнисот и економијата, администрацијата, компјутерските науки, јазикот и комуникацијата и ќе можат да ја употребуваат во рамките на своите идни професии. Освен тоа, од студентите се очекува да станат поавтономни во изучувањето на јазикот и ќе бидат во можност да размислуваат критички на различни теми, како и да стекнат способност за напредна писмена и усна комуникација на македонски јазик во една мултијазична и мултикултурна средина.

- **Македонски јазик за професионални цели 2**

По завршувањето на предметот Македонски јазик за професионални цели 2 од студентите се очекува да ги утврдат и да ги зголемат своите способности за напредно писмено и усно изразување на македонски јазик во контекст на нивните идни професии. Студентите ќе бидат оспособени да читаат, пишуваат и да разбираат различни видови професионални и специјализирани текстови на македонски јазик, да ги анализираат и да коментираат за нив како и да состават своја професионална биографија на македонски јазик (CV). Ќе ги зголемат и ќе ги прошират и своите познавања на стручната и научната терминологија од областа на правото, бизнисот и економијата, администрацијата, компјутерските науки, јазикот и комуникацијата и ќе можат да ја користат во симулација на автентични ситуации од нивното професионално опкружување, како и во дебати и при размена на мислења поврзани со различни аспекти на овие професии.

- **Англиски јазик 1**

По завршување на секое ниво на овој предмет кое се одредува според тест на почетокот на семестарот/годината, од студентите се очекува да бидат на различно ниво според Европската јазична рамка и да можат да разберат и користат различни фрази и изрази за нивни потреби како што се: прашања и одговори за себе и за семејството, за својот живот, за слободното време, финансии, за универзитетски дипломи, за работни вештини, за нивниот личен напредок, за својата идна професија и сл, да учествуваат во дијалози и дебати и да пишуваат параграфи или есеи на теми кои ги обработувале. По завршувањето од студентите се очекува да се на ниво A1 според Европската јазична рамка. Тие треба да се во состојба да ги разберат и употребат правилно основните изрази сврзани со конкретни барања, да прашаат и да одговорат на прашања сврзани со личен идентитет и врски, да се претстават себеси и други со употреба на лични и присвојни заменки, да се поздрават, да употребат точен вокабулар за објекти во училиница, да разликуваат помеѓу еднина и множина, да ги препознаат и да ги употребат броевите од 1-100. Исто така, студентите треба да бидат во состојба да опишат еден типичен ден и со употреба на поедноставни јазични структури да ја опишат дневната рутина, да пишуваат и да зборуваат за нивниот живот и слободно време. Тие треба да го распознаат и да го употребат правилно вокабуларот сврзан со категориите на храна и пијалоци, месеци во годината, способности и да се способни да се изразат во ситуации кога треба учтиво да побараат, да опшат места, да изберат дестинација и да дадат упатства, да зборуваат за лични преференци.

- **Англиски јазик 2**

По завршување на секое ниво на овој предмет кое се одредува според тест на почетокот на семестарот/годината, од студентите се очекува да бидат на различно ниво според Европската јазична рамка и да можат да разберат и користат различни фрази и изрази за нивни потреби како што се: прашања и одговори за себе и за семејството, за својот живот, за слободното време, финансии, за универзитетски дипломи, за работни вештини, за нивниот личен напредок, за својата идна професија и сл, да учествуваат во дијалози и дебати и да пишуваат параграфи или есеи на теми кои ги обработувале. По завршувањето од студентите се очекува да се на ниво А1 според Европската јазична рамка. Тие треба да се во состојба да ги разберат и употребат правилно основните изрази сврзани со конкретни барања, да прашаат и да одговорат на прашања сврзани со личен идентитет и врски, да се претстават себеси и други со употреба на лични и присвојни заменки, да се поздрават, да употребат точен вокабулар за објекти во училиница, да разликуваат помеѓу еднина и множина, да ги препознаат и да ги употребат броевите од 1-100. Исто така, студентите треба да бидат во состојба да опишат еден типичен ден и со употреба на поедноставни јазични структури да ја опишат дневната рутина, да пишуваат и да зборуваат за нивниот живот и слободно време. Тие треба да го распознаат и да го употребат правилно вокабуларот сврзан со категориите на храна и пијалоци, месеци во годината, способности и да се способни да се изразат во ситуации кога треба учтиво да побараат, да опшат места, да изберат дестинација и да дадат упатства, да зборуваат за лични преференци.

- **Англиски јазик 3**

По завршување на секое ниво на овој предмет кое се одредува според тест на почетокот на семестарот/годината, од студентите се очекува да бидат на различно ниво според Европската јазична рамка и да можат да разберат и користат различни фрази и изрази за нивни потреби како што се: прашања и одговори за себе и за семејството, за својот живот, за слободното време, финансии, за универзитетски дипломи, за работни вештини, за нивниот личен напредок, за својата идна професија и сл, да учествуваат во дијалози и дебати и да пишуваат параграфи или есеи на теми кои ги обработувале. При завршувањето и полагањето на овој предмет, од студентите се очекува да го постигнат нивото Б1 од европската јазична рамка. Тие би требало да се во можност да прашуваат и одговараат на прашања сврзани со различни теми како криминални појави, природни непогоди, работни вештини и ситуации, да одговараат на покани, да разговараат за семејни врски и брачна состојба и да бидат во состојба да го препознаат и да го употребат соодветно вокабуларот сврзан со универзитетско образование, уметност, патувања и спорт.

- **Англиски јазик 4**

По завршување на секое ниво на овој предмет кое се одредува според тест на почетокот на семестарот/годината, од студентите се очекува да бидат на различно ниво според Европската јазична рамка и да можат да разберат и користат различни фрази и изрази за нивни потреби како што се: прашања и одговори за себе и за семејството, за својот живот, за слободното време, животната околина, за нивните финансии, проблеми, да поставуваат и да одговараат на прашања за за универзитетски дипломи, за работни вештини, за нивниот личен напредок, за својата идна професија и сл., да бидат во состојба да го оценат сопствениот напредок во учење на јазикот, да учествуваат во дијалози и дебати и да пишуваат параграфи или есеи на теми кои ги обработувале. При положувањето на овој предмет, од студентите се очекува да бидат на ниво Б2 според Европската јазична рамка. Од нив се очекува да бидат способни да го користат независно англискиот јазик и да имплементираат следниве јазични функции како пример- да дадат совет, да разговараат за универзитетски дипломи, работни вештини и ситуации, да покануваат и да одговараат на покани, да читаат текстови и да слушаат содржини со цел да се разбере суштината и деталите.

- **Англиски јазик 5**

Англиски за академски намени е предмет во времетраење од еден семестар. Целите на предметот се да им овозможи на студентите да се здобијат со вештини кои го потпомагаат учењето на англискиот јазик и напредување во академска средина. Предметот треба да ги оспособи студентите да ги употребуваат овие јазични вештини или вештини за учење не само во контекст на учење на јазик туку и во контекст на настава на стручните предмети. Предметот вклучува вештини на усно презентирање, аргументирање, пишување, оценето во специфични задачи. По успешно завршување на предметот, се очекува дека нивото на познавање на англискиот јазик кај студентите ќе биде Ц1 според Европската јазична рамка. Како резултат, по завршувањето, студентите треба да бидат способни усно да презентираат, да учествуваат во дебати и форуми за дискусија, да го образложат своето мислење со аргументи и да им дадат конструктивна повратна информација на соучениците. Понатаму, студентите треба да се способни да слушаат и читаат и да ја разберат суштината и деталите, и успешно да напишат параграф и есеј во кој го аргументираат нивното мислење. Треба да можат да се вклучат во конверзација, дискусија и да ги изнесат своите ставови и мислења, да ги организираат своите идеи и успешно да напишат параграф и есеј во кои образложуваат проблем и предлагаат решение, вршат споредби и контрастираат. Студентите би требало да се способни да

презентираат визуелни информации, да презентираат на дадена тема, да ги идентификуваат главните идеи и детали во текст, цели и пораки на текст, како и начини на организирање на текст и да ги применат во пишување.

- **Деловен англиски јазик 1**

Студентите ќе совладаат јазични вештини кои им се неопходни за функционирање во деловни ситуации, како и за совладување материјали и стручна литература од полето на бизнисот и економијата. По успешното завршување на овој предмет, студентите ќе ги подобрат своите комуникациски вештини и јавното говорење, ќе бидат во можност да користат аргументи за да ги бранат своите ставови, да ги почитуваат мислењата на другите, ќе ги подобрат своите бизнис-вештини за комуникација заедно со способноста да се најде работа во иднина.

- **Деловен англиски јазик 2**

Студентите ќе совладаат јазични вештини кои им се неопходни за функционирање во деловни ситуации, како и за совладување материјали и стручна литература од полето на бизнисот и економијата. По успешното завршување на овој предмет, студентите ќе ги подобрат своите комуникациски вештини и јавното говорење, ќе бидат во можност да користат аргументи за да ги бранат своите ставови, да ги почитуваат мислењата на другите, ќе ги подобрат своите бизнис-вештини за комуникација заедно со способноста да се најде работа во иднина.

- **Избрани поглавја од ИТ вештини**

Целта на овој предмет е: - Да им се прикажат техничките елементи, структурата на текстот и дизајнот на разни во текот на студиите. - Да им овозможи на студентите да стекнат познавања на ИТ вештини, кои ќе им бидат потребни при изработка на научни трудови, стручни трудови и презентации. - Да се оспособат студентите за практична примена на ИТ вештините.

- **Microsoft Office Access**

Службен академски курс на Мајкрософт (МОАС) за Access 2016 обезбедува практично искуство за да ги зголемите вашите лични вештини за продуктивност. Оваа програма е поделен во 10 лекции ги опфаќа сите потребни производни области за да се положи испитот МОС 77-730.

- **Microsoft Office Excel**

Службен академски курс на Microsoft (МОАС) за Excel 2016 обезбедува практично искуство за зголемување на вашите лични вештини за продуктивност. Оваа програма е поделена на 135 лекции ги опфаќа сите производни области потребни за да се положи MOS испит 77-727.

- **Microsoft Office PowerPoint**

Службен академски курс на Мајкрософт (МОАС) за PowerPoint 2016 обезбедува практично искуство за зголемување на вашите лични вештини за продуктивност. Оваа програма е поделена на 11 лекции ресурси покриваат сите области на производи потребни за да поминат MOS испит 77-729.

- **Microsoft Office Word**

Службен академски курс на Мајкрософт (МОАС) за Word 2016 обезбедува практично искуство за зголемување на вашите лични вештини за продуктивност. Оваа програма е поделена на 11 лекции ресурсите ги покриваат сите производни области потребни за да поминат MOS испит 77-725.

- **Креирање веб-страници**

Целта на овој предмет е развивање на едноставна веб-страница според важечките стандарди, бара познавање на Hypertext Markup Language (XHTML) и Cascading Style Sheets (CSS). Повеќето веб-страници користат и слики, во форма на банери, копчиња, логоа, слики или сkenови. Adobe Fireworks е изграден како алатка за да се креира и да се манипулира со слики наменети за веб и да им овозможи на креаторите да ги оптимизираат овие слики, со цел да се намали големината на датотеката. Fireworks, исто така, обезбедува одлична интеграција со Dreamweaver. Оваа серија обезбедува сеопфатен вовед во XHTML, CSS и креирање веб-графика.

- **Дизајн на дигитални медиуми**

Целта на овој предмет е дизајн и обработка на растер и вектор графика преку водечките програми Adobe Photoshop и Illustrator како и дизајнирање и публикација на комерцијални материјали за печатење со помош на Adobe In Design.

- **Гугл апликации за едукација**

Концептуален преглед со практични упатства за искористување на образовниот потенцијал на G Suite. Ги идентификува принципите на учење што водат ефективна употреба на G Suite за создавање средини за учење што ја подобруваат образовната комуникација. Овој курс е организиран во серија модули. Модулите се прикачени на менито што може да се соберат, достапно на страницата „Гугл“ за образование што ги организира модулите во приближно ист редослед по кој ќе се дискутира на час.

- **Вовед во јавна администрација**

Јавната Администрација претставува поле од посебен научен интерес. Во предметот Вовед во јавна администрација студентите ќе се здобијат со знаења за основните концепти на јавната администрација. Посебен акцент ќе биде ставен врз еволуцијата на јавната администрација, како и реформите во оваа област во нашата земја. Студентите ќе имаат можност да се запознаат со оваа поле и критички да ги анализираат развојот и појавите на јавната администрација. Бидејќи оваа област е предмет на непрестани промени, посебен осврт ќе се посвети на новите теории, како и класичните теории на јавната администрација. Предметот на истражување се состои во: поими и основни знаења за принципите и институциите на јавната администрација; улогата и значењето на јавната администрација во организираното општество; генезата и историскиот развој на јавната администрација; Организационата структура на јавната администрација; функционирањето на институциите на јавната администрација; Државните службеници; контрола и одговорност на ЈА, комуникации во ЈА, Јавната администрација како служба за одбрана и реализација на човековите права итн.

- **Јавно лидерство и организациски развој**

Целта на предметот е да им се овозможи на студентите како лидери и раководители да го развиваат и да го спроведуваат постигнувањето на мисијата и визијата на одредена организација во јавниот сектор; да ги развиваат вредности кои се неопходни за долгорочниот успех и за нивна примена преку соодветни активности и навики; како лидерите и раководителите лично да се вклучени во обезбедувањето сигурност дека системите за управување со организацијата ќе се развиваат и ќе се спроведуваат. Исто така, преку предметот се опфаќа и начинот како организацијата ги спроведува својата мисија и својата визија преку јасна стратегија заснована на мислењата на сите заинтересирани страни, поддржана преку сите релевантни политики, планови, цели и процеси.

- **Вовед во јавни политики**

Целта на предметот е студентите полесно да ги разберат и да ги совладаат јавната политика, нејзините принципи за создавање, водењето конкретна политика, како и нејзина анализа, имплементација, евалуација и нејзино развивање. Менаџментот на јавни политики е дисциплина за решавање проблеми која ги користи сознанијата од методологиите и основните теории на општествените науки, на општествените професии и на филозофијата на политиките.

- **Човекови права и слободи**

Борбата за човекови права започнува со историските напори за да се запознаат со истите. Со текот на времето, корпусот на слободите и правата на човекот и граѓанинот што се инкриминирани со закони или меѓународните договори се шири, но тоа сигурно тоа не е показател дека тие се почитуваат и имплементираат во практиката. Човековите права се до сега се сметало дека преставуваат или се дел од внатрешните работи на државите (според принципот на апсолутниот суверенитет), а само во поново време се стекнаа со насловот на jus cogens норми. Студентите преку овој курс ќе се запознаат со развојот на доктрината за човековите права, видовите и категориите на човековите права и ќе ги проучуваат соодветните документи кои го регулираат тие права. Целта на овој предмет е: да се запознаат студентите со концептот на меѓународното право за човекови права, спроведување на истите, влијанието во креирањето на националните политики; Тоа ќе ги поттикне студентите да размислуваат критички на односот меѓу меѓународното право и националното право; да ги направи свесни за сегашните меѓународни настани, како тие влијаат врз секојдневниот живот на луѓето во светот; да ги поттикне студентите да се придонесе во областа на изготвување на законите за заштита на човековите права.

- **Правно пишување и образложување**

Цел на предметот е да се обезбедат основни познавања за правното пишување и оправдување на студентите од прва година за Правни студии и тие по Криминалистика и безбедност. Во овој предмет ќе се стекнат

сознанија за правното пишување и оправдување, принципи и основни упатства за тоа, со примена на различни методи на легално пишување на нормативните правни акти (прописи, закони, одлуки, пресуди, договори, тестаменти итн.) и акти (CV, барања, огласи, апликација, известување, тужба, итн.). За студентите во правни студии, овој предмет е повеќе од неопходно да ги искористат предностите на соодветните вештини за легално пишување и соодветното резонирање на она што го пишуваат легално, бидејќи владеењето на правното пишување е од суштинско значење за секој правник во неговата претстојна професионална работа.

- **Потпомогната репродуктивна технологија и право**

Овој предмет има за цел да го истакне фактот дека во современото општество не постои еден универзален, општоприфатен модел на семејството и на родителството. Со изучување на предметот 'Потпомогната репродуктивна технологија и правото', студентите ќе стекнат знаењата за новите вештачки репродуктивни технологии кои се дел на современата натална политика. Подетално студентите ќе се запознаат за сите вештачки репродуктивни технологии, како што се: вештачка инсеминација, ин витро фертилизација, сурогат-мајчинството, раѓањето на деца од сама жена со донација на сперма, постхумната репродукција, кородителство, зачнување дете од страна на тројца родители, криопрезервација на гаметите или ембрионите. Студентите ќе имаат можност да се информираат дека постојат и многу други можности кои ги нуди науката, но се забранети, на пример клонирање, бирање на полот, подобрување на физичките, интелектуалните или другите капацитети (евгеника) на идното дете итн. Преку изучување на овој предмет се очекува од студентите да го развијат своето критично мислење дебатирајќи за комплексниот збир морални, етичките и правни дилеми во врска со овие нови репродуктивни технологии.

- **Семејно насилство**

Семејното насилство е општествен феномен широко распространета во современото општество. Таа е присутна во сите држави и општества, без оглед на нивниот развој и еманципација. Имуни од овој феномен не е ниту нашата земја, ниту регионот во кој живееме. Затоа, студентите по право преку овој курс се стекнуваат со знаење за тоа што е семејно насилство, облиците во кои се манифестира, законските прописи предвидени во нашата земја, во регионот и во меѓународните прописи како и за начините за нејзина превентива. Студентите на крајот на овој курс ќе бидат во можност да го идентификуваат семејното насилство, да ги идентификуваат кривичните дела инкриминирани во Кривичниот Законик од оваа сфера како и да развиваат критично размислување за оваа проблематика. Овој предмет му овозможува на идниот правник за време на вршење на својата идна професија како судија, обвинител или адвокат да се справи на најсоодветен начин со овие случаи кои имаат голема чувствителност како и да обезбедат соодветна помош и заштита на жртвите на овие кривични дела.

- **Вовед во компјутерски науки**

Овој предмет презентира широк, интегриран вовед во фундаменталните концепти на компјутерски науки. Се обработуваат следниве теми: историја на пресметувањето; дигитална логика и дигитални системи; вовед во компјутерска архитектура, основни алгоритми, решавање проблеми и структури на податоци; вовед во програмски јазици, оперативни системи, системи на база на податоци, мрежи, веб и софтвер инженерство; апликации, вклучувајќи опис на функционалноста на соодветниот софтвер (word-процесори, база на податоци, browser-и и слично); обработка не само на традиционални податоци туку и на мултимедијални податоци.

- **Интернет технологии**

Главна цел на предметот е да им се даде на студентите практично знаење околу основните механизми, услуги и протоколи на глобалната мрежа Интернет. Да владее со XHTML, CSS и JavaScript. Да ја владеат целокупната архитектура на ефикасна, скалабилна и сигурна веб-страница. Студентите ќе стекнат солидни технички знаења околу XML, XHTML, CSS и JavaScript како што се листи, табели, слики, мултимедија и форми во XHTML, форматирање, стилови и лајаути во CSS како и употреба на вариабли, услови, циклуси и функции во JavaScript.

- **Применета веројатност и статистика**

Целта на овој предмет е да им овозможи на студентите да ги стекнат потребните знаења од предметот веројатност и статистика што имаат директна примена во областа на компјутерските науки. Целта е да се совлада како се прави обработката на статистичките податоци, нивните законитости, нивното преставување, законитостите на донесување соодветни заклучоци врз основа на обработените податоци и др., да се научат основните принципи на веројатноста и како тие принципи можат да се применат во различни области од секојдневниот живот посебно во областа на компјутерските науки.

- **Е-трговија**

Да ги научат основните концепти и терминологијата на електронска трговија: - Историјата на електронска трговија ● E-World: е-бизнис и е-трговија ● Бизнес-моделите за е-трговија ● Системи за електронско плаќање ● Онлајн маркетинг ● Е-инфраструктури - Да се запознаат со основните технологии кои се задолжителни за да се реализира е-трговијата денес, вклучувајќи ги: серверите, софтверот, интернет-конекциите, системите за онлајн плаќања и нивната безбедност, е-колачиња итн. - Примена на концептите за е-трговија и теорија во практиката со правење соодветна анализа на бизнис-моделите и технологии и донесување одлуки за најсоодветни решенија. - Разбирање на процесот на создавање веб-продавница и негово поврзување со систем за онлајн плаќања. - Да бидат во можност да ја ставаат идејата на хартија при создавање бизнис-модел и да се запознаат со финансиите. - Да бидат во можност да ги разликуваат разните онлајн маркетинг-алатки и да можат да ги применуваат некои од нив во практиката. - Да бидат во можност да ги испитаат безбедноста на информациите, етичките и социјалните прашања и да знаат како да пристапуваат во дадени случаи. - Да се запознаат со интернетот и клауд-компјутингот.

• **Вовед во информациски системи**

Цели на предметната програма: 1. Да ги научат основните концепти и терминологијата на информациона системи: а. Основни информациски системи и концепти: Хардвер, софтвер, мрежи; б. E-World: е-бизнис и е-трговија; с. Развојни процеси; 2. Да научат повеќе за информациона системи и технологии кои ги подобруваат бизнис вредностите и разните бизнис процеси во организациите; 3. Да ги применат е-концептите со различни управувачки дисциплини, при процес на анализа, интерпретација, проценка и одлука; 4. Да го разберат процесот на редизајнирање на организации со користење на информациски системи; 5. Да ја опишат улогата на информациските системи во донесувањето одлуки; 6. Да ја испитат безбедноста на информациите, како и етички и социјалните прашања; 7. Да се запознаат со Интернетот, електронската трговија, и е-бизнисот; 8. Да се оспособат студентите да работат на проекти, индивидуално или групни, кои по природа можат да бидат: студии на случај, научно - истражувачки проекти, развојни проекти или практична работа;

• **Професионална ИТ-етика**

Предметот обезбедува сеопфатен преглед на моменталните етички прашања при користењето информациона технологии (ИТ). Оценува низа долгогодишни и нови прашања со кои се соочуваат корисниците на ИТ, почнувајќи од слободата на говорот, приватноста, интелектуалната сопственост, хакирањето и на дигиталната ера, на етиката во социјално вмрежување и онлајн-заедници. Се разгледуваат етички дилеми и етичка одговорности на ИТ-професионалци и се промовира критичко размислување и одговорно користење на ИТ.

• **Албански јазик и култура на пишување**

Предметот Албански јазик со култура на пишување е синтеза на правила и упатства кои се предвидени да ги подобрат вештините на писменото и усното изразување на албански. Подобрувањето на овие вештини, пред сè, се предвидува да се постигне преку запознавање со правописните правила, некои морфолошки норми и норми на синтаксата на албанскиот јазик, кои се потребни за да се постигне правилната употреба на јазикот. Потоа, посебен акцент се става врз мотивирањето на студентите за течен говор, подигање на свеста за употреба на албанскиот чист стандарден јазик. Посебен простор опфаќа и поттикот на волјата за подобрување на процесот на пишување, освестувајќи ги студентите за разликите во видовите на напишаните текстови, но и за свеста за академски интегритет (плагијатура), не оставајќи го недопрено и опфаќањето на специфичната терминологија на различни области кон кои се ориентирани студентите. Предвидено е овие теми да им се понудат на студентите како комбинирани наставни единици, односно како правила, упатства и вежби кои меѓусебно се дополнуваат.

• **Германски јазик 1-4**

По завршување на предметот од студентите се очекува да достигнат соодветни знаења според Европската јазична рамка кои се посебно и конкретно одредени според нивото. Освен тоа, од студентите се очекува да станат поавтономни во изучувањето на јазикот и да преземат одговорност за своето учење. По завршувањето на предметите по германски јазик, студентите ќе бидат и во можност да размислуваат критички на различни теми и сами да донесуваат заклучоци врз основа на прочитаните текстови, како и писмено и усно да ги изразуваат своите мислења и ставови.

• **Мултикултурализмот во наставата по англиски**

Цели на предметната програма: Комуникациски вештини: Студентите се очекува да ги престават своите ставови во врска со културата, глобализацијата и како сето тоа се одразува во процесот на едукација. Се очекува да се дискутираат теми во врска со толеранцијата и разбирањето на другиот или другата култура. Источата и ќе се работи и на подготвување есеи во кои се третираат прашањата на културниот релативизам, стереотипите и предрасудите, како и развивањето на концептите на интеркултурна соработка и мултикултурно

образование. Примена на знаењето и разбирањето: Креирање на образовни модели за мултикултурна соработка и нивна апликација во процесот на предавање Англиски како странски јазик. Развивање на воспитна стратегија која би била ефикасна во ситуации кога недостигот на толеранција предизвикува тензија меѓу студентите. Способност за проценка: Разработка на индивидуално портфолио основано на принципите на мултикултурно образование, и идентификација на случаи на нетолеранција со цел развивање интеркултурна соработка. Знаење и разбирање: Запознавање со основните принципи на културата, културниот релативизам, интеркултурно и мултикултурно образование и адресирање на овие прашања во контекстот на предавање англиски како странски јазик. Вештини за учење: Распознавање со ефикасни модели за промоција на мултикултурализмот во процесот на едукација, каде англискиот јазик би имал клучна улога, како предмет кој е неутрален за сите студентите без разлика на нивната етничка припадност.

- **Меѓукултурни студии**

По завршувањето на овој предмет студентите ќе можат да ги идентификуваат: глобалните прашања и проблеми од перспектива на различни култури, комуникациската динамика во другите култури, сличностите и разликите меѓу своите вредности и оние на другите култури, како и сличностите и разликите меѓу нивните комуникациски практики и оние од другите култури. Освен тоа, од студентите се очекува да станат посвесни за стереотипите кои ги има во општеството за различните култури и ќе почнат подобро да го разбираат своето место во глобалната заедница. Студентите критички ќе се вклучат во размислувања за својата етничка припадност, полот и родовиот идентитет, класата, верата, националното потекло, возраста и за другите демографски карактеристики како и за нивното влијание врз комуникациските процеси. По завршувањето на предметот Меѓукултурни студии, студентите ќе стекнат и комуникациски вештини за работа во групи преку учество во истражувачки проекти и вештини за презентација на своите истражувачки проекти.

- **Критичко резонирање и размислување**

По успешното завршување на предметот, студентите ќе бидат оспособени да го подобрат нивниот начин на размислување преку осознавање на внатарешните структури на процесот на мислење и преку нивно разгледување во рамките на сопствените индивидуални и академски стандарди. Тие ќе развијат стратегии за донесување одлуки, засновани на рефлектирање, причина и логика. Преку овој предмет, студентите ќе научат врз основа на кои тенденции, сличности и претпоставки се базираат нивните рефлексии, како и кои услови и последици произлегуваат од нивниот начин на размислување. Оваа рефлектирачка мисла претставува активно, внимателно и постојано преиспитување на сите индивидуални верувања во смисла на фундаментите кои ги поддржуваат истите, заедно со заклучоците кои произлегуваат од нив. Студентите се очекува да се здобијат со знаења и вештини за донесување на разумни одлуки потребни во секојдневното опкружување, а поврзано со нивните идни професии.

- **Односи со јавност и нови медиуми**

Предметот е фокусиран на развојот на оние комуникациски вештини и техники кои се суштествени за ефикасно функционирање во ерата на глобализацијата. Студентите ќе го разработуваат процесот на глобализацијата, општествените, политичките, економските и културните аспекти на современиот феномен, последиците и влијанијата во комуникациската сфера означена како ера на постмодернизмот, особено влијанијата врз новите социјални медиуми, нивната структура, полизначност на функциите на социјалните мрежи, ефектите и последиците во современата светска комуникациска реалност.

- **Медиуми и општество**

Медиуми и општество преставува вовед на студентите во дисциплина која ги изучува комплексните односи меѓу медиумите и општеството, улогата на масовните медиуми како посредувачка технологија при масовното и глобалното комуницирање. Посебна цел на предметот се политичките, економските, социјалните и културните импликации на медиумите врз општеството.

- **Вовед во економија и бизнис**

Примарната цел на овој предмет е разбирање на главните економски концепти и теории кои се користат во анализа на економските прашања. Преку овој предмет студентите ќе стекнат знаење за основните принципи, концепти и техники во економијата како наука и во економските анализи. На крајот на предметот студентите треба да бидат во можност да „размислуваат како економисти“. Во рамките на овој предмет се истражуваат принципите на микро и макроекономијата, со фокус на примена на знаењето во донесување одлуки во глобален амбиент. По завршување на предметот, студентите треба за се оспособат: да го користат моделот на понудата и побарувачката и да го утврдат влијанието на промените во побарувачката или понудата врз цената и количината; да го дефинираат БДП и да ги калкулираат мерењето, употребата и ограничувањата на БДП како мерка на економска благосостојба; ја дефинираат инфлацијата и калкулираат, да се запознаат со последиците, и како да се прилагодат на тоа; како и да ги опишат улогите и алатките на централната банка.

- **Принципи на менаџмент**

Целта на овој предмет е студентите да се запознаат со основите на менаџментот, неговата генеза и дефинирање, како и со основните принципи врз кои треба да се базира работата на секој иден менаџер. Следењето на овој предмет исто така има за цел студентите да стекнат основни познавања од областа на основните функции на менаџментот како планирањето, организирањето, координирањето, мотивирањето и контролата. Совладувањето на предметот на студентите ќе им овозможи: - Да ги научат основите на менаџментот и да се оспособат за нив да даваат конкретни примери. - Да се оспособат да гледаат на совладувањето на овој предмет како на потреба и стекнувањето знаења да бидат во контекст на практичната примена на наученото. - Да размислуваат на ефикасен начин кој ќе им помогне при соочувањето со деловните проблеми во понатамошниот нивен живот.

- **Деловно комуницирање**

Целта на овој предмет претставува запознавање на студентите со концептот на деловното комуницирање. Содржина на предметната програма: Во последниве години сè повеќе компании ги применуваат техниките на деловно комуницирање и како главна алатка за одговор на сè позаострената конкуренција на глобалниот пазар. Овој предмет претставува обид за подобрување на комуникациските способности на студентите со теоретско, а пред сè, и со практично укажување на правилниот начин на комуницирање во организациска средина со вработените и со менаџерите како и при одржување состаноци, интервјуирање, преговарање како и при мотивирање на сите околу нив.

- **Менаџмент на проект**

Целта на предметот е воведување на студентите во светот на современите проекти и нивно соочување со можностите и предизвиците на реалниот економски живот во креирање на соодветни потребни реални проекти. Специфични цели на предметот се: како да се утврди одреден проект (користејќи неколку фази) и да се истакне значајната улога на менаџерот на проектот (разбирање на потребата, областа на делувањето, активностите за реализација, комплексноста на модерниот проект и др.). Студентите треба да се обучат како да ги применуваат современите алатки и техники на модерниот проект менаџмент при трансформирање потреба или креативна идеја во соодветен реален и документиран проект кој ќе направи да бидат поинвентивни за себе и покомпетитивни на пазарот на трудот.

- **Бизнис-план**

Целта на наставата по предметот е да им се помогне на студентите во разбирањето на свесното однесување на претпријатието во современи услови на стопанисување.

- **Корпоративна општествена одговорност и етика**

Целта на предметот е да се развие општо теоретското знаење за корпоративната општествена одговорност во современите економии и да се анализира одразот на корпоративната општествена одговорност врз целокупното работење на претпријатието.

- **Француски јазик 1-2-3**

Целта на овој предмет е студентите да ги зацврстат јазичните основи на познавање на јазикот и да ги развијат четирите компетенции на комуницирање, особено во следните домени: • да знаат да искажат мислење, • да знаат да искажат чувства, • да знаат да препознаат идеја, • да знаат да даваат и презентираат јасни идеи, • да знаат да аргументираат и да го бранат своето мислење, • да се снаоѓаат во различни ситуации, • да оддржат прост и кохерентен говор, • да раскажат еден настан, • да раскажат сон или пак искуство, • да претстават причини за еден проект или идеја, • да комуницираат спонтано.

- **Италијански јазик 1-2-3**

Целта на наставата е студентите да се запознаат со италијанската култура, италијанската цивилизација и италијанскиот јазик. Идејата е студентите да спознаат една малку поинаква реалност, којашто можеби ќе им помогне во осознавање на самите себе, како и во креирањето на една подобра слика за себе и за иднината. Соодветно на нивото (од А1 до Б2), коешто студентите ќе го изберат, или нивоата што ќе ги проследат во семестрите кои ги имаат на располагање за слободен изборен предмет, материјата прогресивно се продлабочува. Во првиот степен се поаѓа од базични поставки, како: правопис, изговор, вокабулар за управување со едноставни, секојдневни јазични ситуации (лично претставување, претставување на други, ориентирање во просторот и во времето, комуникациски изрази во бар, во ресторан, во супермаркет, на пазар), а се стигнува до посложени изразни конструкции во продолжителните степени, кои се однесуваат на искажување став, желба, потреба, раскажување минати настани, зборување за идни дејства итн. Граматиката се воведува индуктивно (преку осознавање од ситуации (аудио снимки, видеа, филмови, тесктови) и донесување заклучоци), при што клучната улога ја имаат самите студенти, со нивното активно учество во

предавањата.

- **Академско пишување на англиски јазик**

Целта на овој предмет е студентите да ги развијат академските вештини за пишување на различни начини. На студентите ќе им се овозможи да ги изложуваат своите идеи на јасен, течен и на ефективен начин за да создадат едне напишан текст. Студентските академски вештини ќе се развијат постепено преку вежбите што помагаат во пишувањето, како: пишување различни видови параграфи и есеи. Исто така, студентите ќе се запознаат со правилата за цитирање и парафразирање и ќе разберат што значи плагијат. Повратната информација на едно напишано дело ќе содржи поправање на грешките од самите студенти, поправање на грешките меѓу самите студенти и поправање на грешките од предавачот во однос на содржината, организацијата и на јазичните грешки.

- **Дигитална и он-лајн писменост**

Дигитална и он-лајн писменост е едно-семестрален предмет со 3 часа неделно, кој се нуди на додипломски студии. Предметот е направен според потребите на студентите и вклучува бројни вештини на 21от век кои се поврзани со соодветна и ефективна употреба на технологијата. Предметот ќе ги опфати трите категории на вештини на 21от век. По завршување на предметот студентите ќе можат успешно да бараат и пристапуваат до он-лајн информации преку користење на различни дигитални алатки, критички да ја оценуваат веродостојноста на он-лајн материјалите и да разликуваат помеѓу веродостојни и неверодостојни извори, да покажат разбирање на етичките прашања во академски контекст, да разберат како соодветно се користат цитати и референци за да се избегнат плагијати, да научат како ефикасно се комуницира на професионален начин, да ги разберат основите на интернет безбедноста како и позитивните и негативните аспекти на создавањето он-лајн идентитет, да го испитуваат сајбер-малтретирањето и да ги идентификуваат можните решенија за намалување на он-лајн вознемирувањето.

- **Разговорен англиски јазик**

Разговорен англиски јазик е семестрален предмет дизајниран за средно и повисоко ниво на англиски јазик, и ќе биде достапен за студентите во сите семестри. Англискиот е меѓународен јазик кој ја олеснува комуникацијата во различни контексти низ целиот свет, почнувајќи од деловни состаноци и трансакции до обични разговори меѓу пријателите и интеракции за време на патувањето. Разговорен англиски јазик ќе ги гради способностите за слушање и зборување на студентите, обезбедувајќи граматика, вокабулар, изговор и практика на течно зборување, потребни за заеднички видови на интеракции во разговорен англиски јазик. Овој курс ќе ги покрие теми поврзани со професионален разговор, секојдневен разговор и секојдневни интеракции, обезбедувајќи им на студентите разговорна доверба во различни контексти. Професионалниот разговор ќе вклучува формални и љубезни видови на говор кои се користат во контексти како што се работни средби или дискусии со колегите. Обичниот разговор ќе вклучува практика со јазик што се користи додека се дружи со пријателите или семејството и другите неформални ситуации и ќе вклучува жаргон и неформален говор. Секојдневните интеракции ќе вклучуваат разговори во продавниците, за време на патувањето, или барање и нудење помош. Методите на учење ќе се фокусираат на практиката и ќе вклучуваат активности за слушање, дијалози, играње улоги и симулации, дебати и дискусии.

- **Комуникациски вештини во професионален контекст на англиски**

Целта на предметот е да се развијат комуникациските вештини кои се од суштинско значење за ефективно функционирање во професионалниот свет на англиски јазик. Целите на предметот се фокусираат на широк спектар на професионални поставки и прашања. Студентите ќе го проучат процесот за анализа на различни ситуации во комуникацијата и соодветно ќе ги разберат и ќе ги применат.

- **Белетристика и забава**

Предметот има за цел да истражи низа привлечни и популарни литературни текстови (романи, извадоци, читатели и раскази) за да ги разбере и ужива во карактеристиките на различни и популарни жанрови, вклучувајќи научна фантастика, литература за млади возрасни и фантазија. Меѓу целите на курсот, може да се вклучи следново: да се развие самодовербата, флуентноста и интересот на студентите за читање на англиски јазик, да се читаат различни видови романи, да се одговори смислено и критички, вербално и писмено, со извлекување врски помеѓу личното искуство, општо знаење и / или други извори (предавања, читања, филмови) и доделениот текст. Покрај тоа, целите се: и пренесување напредни вештини за читање во учењето на втор јазик и развивање на овие вештини, правејќи ги студентите подобри читатели на двата јазици. Вештините за читање вклучуваат и предвидување, погодување зборови од контекст и читање за детално разбирање

- **Англиска литература и филм**

Овој предмет е наменет за студентите кои студираат Англиски јазик како и за студентите кои сакаат да читаат, уживаат во гледање и анализирање на филмови. - Да им помогне на студентите да ги развијат своите критички вештини преку анализа на филм. - Да дискутираат, евалуираат и пишуваат критика. - Да дадат критичка анализа на литературни и информативни текстови - Да дискутираат и анализираат пишани текстови, како и пиар-евалуација на работата на студентите во групата - Да презентираат различни видувања, да ги поддржат своите тврдења, користат сетилен јазик

- **Македонски јазик за правна и ЕУ-терминологија**

Целта на предметот е да се оспособат студентите за јазична компетенција и јазична перформанција во професионалната област (односно во областа на правото и ЕУ). Станува збор за концепт насочен кон студентот (learner-centered approach) кој е фокусиран на развој на комуникациските способности во специфични области, односно на продлабочување и на зајакнување на вештините за напредно писмено и усно изразување на стандарден македонски јазик. Предвидениот материјал опфаќа содржини поврзани со професионалните дисциплини, како и автентични документи и материјали. Особено внимание се посветува на совладување на професионалната терминологија и нејзината примена во соодветен јазичен контекст и на развојот на дигиталните вештини. Од студентите се очекува да станат поавтономни во изучувањето на јазикот и да бидат во можност да размислуваат критички на различни теми, како и да стекнат способност за напредна комуникација и на македонски јазик во една мултијазична и мултикултурна средина.

- **Економија на европски интеграции**

Предметот опфаќа голем број теми поврзани со најважните прашања од економијата на земјите-членки на Европската унија. Главната цел на оваа програма е да обезбеди знаење за економијата и процесите на интеграција на земјите-членки на ЕУ. На почетокот се решаваат прашањата поврзани со придобивките, улогата, важноста и придобивките од регионалната економска интеграција, дилемите и мислењата за и против интеграцијата, фазите на регионалната економска интеграција, условите и критериумите што мора да се исполнат за да се приклучат на овие регионални економски интеграции и сл. Подоцна темите што се разработени се директно поврзани со ЕУ како една од најквалитетните интеграции како што се: историјата и развојот на ЕУ, создавањето на европскиот заеднички пазар, единствениот европски акт, создавањето на уникатни системи и политики, создавање на заедничка валута - еврото, итн.

- **Локални финансии**

Локалните финансии имаат за цел да го донесат начинот на работа на финансискиот систем во случај на единиците на локалната самоуправа како целина, предизвиците и акционите планови во врска со можностите и ризиците присутни во системот за финансии на локалната самоуправа (во општините). Овој предмет има за цел да ги информира студентите за: - јавните финансии на различни нивоа на власт; - доброто управување и улогата на Советот на општината; - процесот на буџетирање; - управувањето со јавен долг (обврски и позајмици); - јавните набавки, концесии и јавно приватно партнерство; - вклучувањето и наплата на локалните даноци; - финансиските извештаи на единиците на локалната самоуправа; - финансиската контрола и ревизија во единиците на локалната самоуправа; - управувањето со човечки ресурси во единиците на локалната самоуправа итн.

- **Пазар на трудот**

Главната цел на предметот е да им обезбеди на студентите основни знаења и длабински знаења од областа на теоријата на пазарот на трудот, потоа со механизмот на неговото функционирање во пазарната економија. Целта на предметот пазарот на трудот е да им понуди и научи на студентите категории, закони и главни принципи според кои работи пазарот на трудот. Предметот обезбедува детална анализа на однесувањето и улогата што ја играат клучните агенти на пазарот на трудот: поединци, фирми и влада. Анализата се заснова на две основни категории: побарувачка на работа и понуда на работа, кои наоѓаат примена во скоро сите теми опфатени во овој курс. Знаењето стекнато од студентите на овој курс служи како основна теоретска основа неопходна за разбирање и совладување на различните теории и политики применети на пазарот на трудот. Предметот има за цел да им помогне на студентите да разберат како пазарите на труд ефикасно ја дистрибуираат и користат реткиот фактор на производство, трудот. Предавањата вклучуваат познавање на побарувачката за работа и концептите за снабдување со работа и нивната практична примена; внесување на поединци на пазарот на трудот за да се зголеми нивната корисност; доведување фирми на пазарот на трудот кои имаат за цел да го зголемат профитот; улогата на владата на пазарот на трудот, различните структури на пазарот на трудот: пазар на труд во целосна конкуренција, монопол на пазарот на трудот, монополија на пазарот на трудот, улогата на синдикатите на пазарот на трудот, билатерален монопол на пазарот на трудот. Предавањата и дискусиите во училиницата опфаќаат материјали што можеби ги нема во книгата, а некои аспекти на материјалите вклучени во основниот учебник нема да бидат дискутирани на час, но се оставени на активната студија на ученикот. Затоа, со цел да се гарантира успех во најдоброто можно стекнување на

предметот, студентот мора да биде присутен на предавања и семинари, активно да учествува во дискусијата за разни проблеми поврзани со пазарот на трудот.

- **Финансиско моделирање**

Предметот има за цел да им обезбеди на студентите основно разбирање за теоретските и практичните аспекти на финансиското моделирање. Создавањето на наставната програма е инспирирано да овозможи: - развој на кариера во истражувања поврзани со инвестициски фондови, инвестиции во банкарскиот сектор и разни други компании, проекти за финансирање, деловна анализа; - запознавање со моделирање преку Excel за анализа, евалуација на разни компании и прогнозирање; - подготовка на финансиско истражување, анализа и евалуација на различни сектори; - примена на вештини за финансиско моделирање во менаџерска пракса, итн.

- **Фискален и монетарен систем на ЕУ**

Главната цел на предметот е опремување на монетарниот и фискалниот систем во ЕУ со студенти на ФБЕ со доволно знаење за анализа и истражување на монетарната и фискалната политика во ЕУ. Фокусот ќе биде ставен на микро и макро политиките на ЕУ, со посебен акцент на монетарните и фискалните политики на ЕУ. Исто така, во овој предмет ќе се анализира улогата и важноста на заедничките политики од областа на ЕУ, со посебен акцент на заедничките политики кои одговараат на монетарната и фискалната политика. На самиот крај, предметот ќе им овозможи на студентите на ФБЕ да стекнат доволно знаење за заедничкиот пазар и неговите ефекти врз економскиот раст, трговската политика на ЕУ, макроекономските инструменти на ЕУ, монетарната интеграција на ЕУ, заедничката валута и фискалната политика на ЕУ и Пактот за стабилност на ЕУ.

- **Економија на животната средина**

Економијата на животната средина има за цел студентите да стекнат знаење за: - главните извори и видови на агенти за животна средина; - чекорите во регулаторниот процес кон проценка на ризик и управување со ризик, како и знаење за идентификување на тековното законодавство и регулативи поврзани со еколошки прашања; - пополнување на празнините поврзани со здравствените ефекти на агентите врз животната средина и идентификување на области со неизвесност во процесот на проценка на ризик и - идентификување и дефинирање чекори во процесот на проценка и управување со ризик.

- **Економија на јавни фондови**

Економијата на јавните фондови има за цел да ги донесе разликите помеѓу јавниот и приватниот сектор, односно, соодветно на организацијата и начинот на функционирање на јавниот сектор воопшто, а особено во Република Северна Македонија. Овој предмет има за цел да ги информира студентите за: - важноста и содржината на администрацијата на јавниот сектор; - управувањето со јавни средства; - управувањето со финансиите од јавниот сектор и стратешкото планирање на јавните организации; - приоритетни активности за реформи на Балканот; - предизвиците во реформата на јавната администрација; - управувањето со пензискиот фонд; - Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија; - доброто управување со јавните средства, корупција, итн.

- **Локален економски развој**

Локалниот економски развој има за цел студентите да постигнат: - сеопфатно да ја разберат комплексноста на локалниот економски развој, како и аспектите што го сочинуваат портфолиото за локален економски развој; - критички да ги процени предностите и недостатоците што произлегуваат од алтернативни начини за постигнување на локален економски развој; - проценка на важноста на мрежите воспоставени помеѓу засегнатите страни во јавниот сектор, деловниот сектор и локалната власт, соодветно општините; - да избере научни инструменти за проценка на прифатливи стратегии за локален економски развој, итн.

- **Глобална економија**

Целта на овој предмет е да се воведат главните дебатни насоки за современиот глобален економски поредок. На овој предмет ќе се дискутира за глобалниот економски контекст, со фокус на глобализацијата и процесите на регионална интеграција. Исто така ќе бидат опфатени главните трендови и институции во глобалната економија, како што се монетарниот систем, девизниот пазар и трговскиот режим. Исто така, во рамките на овој курс ќе бидат третирани и транснационалните корпорации, почнувајќи од влијанието на ИХД во домашните економии и економиите-домаќини, до начините на трансационализација на современите бизниси.

- **Економија на осигурување**

Преку овој предмет се обезбедува основно разбирање за управување со осигурувањето. Студентите ги разработуваат теоретските аспекти и ги стекнуваат потребните вештини и знаења од областа на управувањето

со осигурувањето. Овој курс ги опфаќа основните вештини што се користат во современите организации кои се поврзани со логиката на процесите на осигурување, финансиското планирање, елементите на осигурувањето, видовите на осигурување итн. Евалуацијата е вештина што е потребна за сите менаџери и за сите дисциплини. Затоа, посебно внимание се посветува на управувањето со средствата за управување, управување со ризик од осигурување, употреба на модели на теорија и веројатност за ефикасно управување со посебна опсада на осигурителни здруженија итн.

- **Економски и политички системи**

Предмет на студијата е функционирање на економскиот систем наспроти политичкиот систем, во смисла на примена на соодветни економски политики, законска рамка и можности за реформа и евентуална трансформација на економскиот и политичкиот систем со цел растење и соодветен економски развој на земјата кон ЕУ. Предметот Економски и политички систем им нуди на студентите знаење за основните принципи на економијата како научна дисциплина, економски доктрини за развој на соодветен економски систем преку паралелно познавање на политичкиот систем со релевантни актери во општеството. Предметот им овозможува на студентите да ги продлабочат своите знаења за современите економски и политички системи; улогата на државата и структурните реформи; управување со јавни институции; фискалниот, монетарниот и надворешно-трговскиот систем како и адекватното управување со потребните процеси и реформи кон еволуцијата на економскиот и политичкиот систем што ќе овозможи одржлив економски раст и развој, со посебен акцент на РСМ.

- **Економско однесување**

Целта на предметот е да ги проучува социјалните, когнитивните и емоционалните фактори на индивидуалните и институционалните економски одлуки, како и последиците од промената на пазарната цена, профитот и алокацијата на ресурси. Моделите на однесување е интегриран од економска теорија и покрива спектар на концепти, методи и истражувачки полиња.

- **Портфолио менаџмент**

Предметот има за цел да им обезбеди на студентите основно разбирање за управување со портфолио. Особено внимание се посветува на хартиите од вредност, како и логиката на профитабилност при изборот на истите во оптималното портфолио за инвестиции. Затоа, предметот има за цел да ги опреми студентите со вештини, знаења и концепти врз кои е изградена портфолио филозофијата; да се разбере од теоретска и практична гледна точка улогата што ја игра портфолиото во бизнисот и главно донесувањето финансиски одлуки како алатка и инструмент за диверзификација - управување со ризици; да ја разберат фундаменталната врска со враќањето на ризикот; да составуваат портфолио земајќи ги предвид ризикот и повратот на средствата; да ги препознаваат видовите ризици и приноси и да ги проценуваат преку познати техники и модели (главно користејќи го Excel); да управуваат со портфолио и мерење на перформансите на портфолиото, итн.

- **Лични финансии**

Овој предмет е поделен на четири модули: инвестиции, кредити, осигурување и пензии. Секој модул е независен и може да се изучува одделно, иако заедно ги проучуваме подлабоко разбирање на меѓусебната врска помеѓу модулите и различните размени низ нив. Во текот на овој предмет, ќе разгледаме интересни и релевантни примери од реалниот свет со цел подобро да ги разбереме основните концепти. Ние исто така ќе ги поврземе релевантните академски истражувања со предметната тема и ќе покажеме како наодите од истражувањето се релевантни за вашите секојдневни финансиски одлуки. Предметот нуди практични решенија, подготвени за употреба што ќе се користат во вашиот секојдневен живот. Не може сите решенија да ви бидат подеднакво важни со оглед на возраста и преференциите, но сигурно ќе бидат важни за вас во одреден момент од животот.

- **Принципи на банки и финансии**

Предметот обезбедува вовед во принципите на банкарство и финансии. Опфаќа широк спектар на теми користејќи економска перспектива и има за цел да обезбеди целосна позадина за секој студент кој ќе го следи предметот за банкарство и финансии. Овој курс ќе се фокусира на прашања што спаѓаат во широкиот назив на банкарските принципи. Тука ќе бидат испитани главните економски причини што се користат за да се оправда постоењето на финансиски посредници (конкретно банките). Потоа, ќе се анализира посебната природа на банкарската регулатива. Конечно, ќе бидат опишани главните ризици во банката и главните методи што се користат за управување со ризици. Така, вклучените области вклучуваат улога на финансиско посредување, банкарска регулатива и управување со банкарски ризик.